

Vlaams
Parlement

vergadering **C140 – LEE20**
zittingsjaar 2010-2011

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Onroerend Erfgoed

van 15 februari 2011

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot mevrouw Joke Schauvliege,
Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de invloed van het
mestgebruik op de waterkwaliteit
- 932 (2010-2011)

3

■

Voorzitter: de heer Bart Martens

Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de invloed van het mestgebruik op de waterkwaliteit - 932 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Voorzitter, minister, collega's, mijn vraag is intussen al een beetje achterhaald, enerzijds doordat het thema sinds de indiening van mijn vraag al zijdelings aan bod is gekomen in de plenaire vergadering, en anderzijds omdat we deze namiddag al een gedachtewisseling hebben gehad over het mestbeleid. Maar ik zal mijn vraag toch stellen.

Minister, we weten dat de varkenssector het momenteel moeilijk heeft, maar toch zien we dat de veestapel in Vlaanderen uitbreidt en dat bijgevolg ook het mestprobleem belangrijk blijft. Er kwamen in 2009 in Vlaanderen 76.000 varkens en 1,5 miljoen stuks pluimvee bij. Het decreet van 22 december 2006 maakte het uitbreiden van de veestapel opnieuw mogelijk. Het besluit van de Vlaamse Regering van 19 september 2008 zorgde ervoor dat er ook in de Noordzeekustzone opnieuw dieren bij konden komen. Zo werden in 2009 in West-Vlaanderen alleen al 518.36 mestvarkens vergund en 44.590 zeugen.

Het MAP-meetnet, in werking sinds 1999, bevat specifieke meetpunten voor de landbouw. Het toetsingscriterium is 50 milligram nitraat per liter. Wat de nitraatconcentratie betreft, was de winter van 2009-2010 iets minder goed dan het jaar voordien. Voor negen bekkens is de toestand stabiel gebleven of zelfs verbeterd, maar in het bekken van de IJzer en de Maas is de situatie slechter geworden. Dat geeft als globaal beeld voor Vlaanderen dat op 33 procent van de meetpunten de drempel minstens één keer werd overschreden, tegenover 28 procent in 2008. De eerlijkheid gebiedt ons wel om te zeggen, minister, dat het aantal meetpunten met overschrijding op 10 jaar tijd wel degelijk is gehalveerd. Ik verwees al naar die 33 procent, in 1999-2000 was dat nog 59 procent.

We weten dat weersomstandigheden – vorst, neerslag – een belangrijke impact hebben op de uitspoeling en dus op de waterkwaliteit. Maar dat kan niet de enige verklaring zijn. Het weer is geen verklaring voor bepaalde piekconcentraties. Het zou ons verbazen, mocht ook de soepeler wetgeving daar niet een rol in spelen.

Minister, hebt u al een wetenschappelijke analyse laten uitvoeren met betrekking tot de impact van de gewijzigde regelgeving 2006-2008 op de waterkwaliteit? Zo neen, is het niet nuttig dat daar binnen afzienbare tijd een studie over gebeurt?

De voorzitter: De heer Verfaillie heeft het woord.

De heer Jan Verfaillie: Voorzitter, de heer Peeters heeft al eens een bijna identieke vraag gesteld. Was de vraag van de heer Vandaele toen al ingediend?

De heer Wilfried Vandaele: Ze is ingediend op 16 januari.

De heer Jan Verfaillie: Nu snap ik het echt niet meer. Dat moet eens bekeken worden binnen de parlementaire diensten. De vraag van de heer Vandaele komt voor 85 à 90 procent overeen met die van de heer Peeters.

De heer Wilfried Vandaele: Als het antwoord van de minister ook voor 85 procent overeenkomt, is er toch geen probleem?

De heer Jan Verfaillie: Zo kun je bezig blijven en de werkzaamheden blijven vertragen. We zitten hier allemaal te wachten op de toelichting van de minister bij het vierde Mestactieplan (MAP 4).

Ik verwijt u niets, voorzitter. Ik had de indruk dat, als er een mondelinge vraag komt en er eenzelfde vraag om uitleg is ingediend, die automatisch wordt omgezet en meegenomen in het debat.

De heer Wilfried Vandaele: U kent er niets van. Je kunt geen twee actuele vragen stellen. Ik had op dat moment een andere actuele vraag.

De voorzitter: Voor zover ik mij herinner, ging de vraag van de heer Peeters meer over de pieklozingen.

De heer Dirk Peeters: Collega's, ik heb hier een vraag gesteld over de pieklozingen en ik heb een actuele vraag gesteld over de stand van zaken naar aanleiding van het MAP 4 dat we nu krijgen. De heer Vandaele vraagt nu veeleer naar de achtergrond en naar een studie. Ik heb dat niet gevraagd. Het gaat dus om een andere vraagstelling.

De heer Jan Verfaillie: Als ik zo'n vraag stel in de commissie Binnenlands Bestuur, waar ik het meest actief ben, wordt die carrément geweigerd.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, collega's, de vraag van de heer Vandaele gaat over een vergelijking van het decreet van 22 december 2006 met het decreet van 1991. Om die wijzigingen goed in kaart te brengen, wil ik eerst medelen dat er heel wat verschillen zijn. Ik denk aan de verlaging van de bemestingsnormen, het nitraatresidu, metingen, berekening van de mestverwerkingsplicht, invoer van nutriëntenemissierechten, uitbreidingsmogelijkheden, mestverwerking, nutriëntenhalte en zo kan ik nog een tijdje doorgaan.

U begrijpt, mijnheer Vandaele, dat het onmogelijk is om het precieze effect van al deze wijzigingen op de waterkwaliteit eenduidig te onderzoeken. Er zijn de afgelopen jaren diverse aspecten van het mestbeleid grondig en wetenschappelijk onderzocht. Zo zijn er door universiteiten of wetenschappelijke instituten studies uitgevoerd, en er lopen er nog, over bijvoorbeeld nitraatresidu's in de tuinbouw en de fosfaatverzadigingsgraad van de Vlaamse bodems.

In uitvoering van de derogatiebeschikking is een monitoringnetwerk uitgebouwd om de impact van de derogatie te bepalen. Daarnaast worden nitraatmetingen in bodem en water door mijn administratie grondig bestudeerd en wordt er in het kader van rapportering naar verbanden gezocht.

Ten slotte is in uitvoering van het huidige Mestdecreet ook een studieopdracht in uitvoering om het transport van nitraat door de bodem naar grondwater en oppervlaktewater nog nauwgezet in kaart te brengen. Deze studie moet leiden tot beter onderbouwde nitraatresidunormen.

Ook wat de voorbereiding van het maatregelenprogramma voor de kaderrichtlijn Water betreft, zijn effecten op de waterkwaliteit van een aantal scenario's doorgerekend. De nutriëntenvrachten van verschillende niveaus van bemesting zijn met behulp van een uitspoelingsmodel berekend door de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), u welbekend. Die resultaten zijn in een waterkwaliteitsmodel vertaald naar concentraties. Daaruit blijkt dat de milieukwaliteitsnormen voor nitraat in de meerderheid van de waterlichamen gehaald worden. Voor fosfor worden de doelstellingen veel minder gehaald. In de loop van de besprekingen van een nieuw actieprogramma zijn de resultaten van de analyse aan de Europese Commissie toegelicht.

Ik wil benadrukken dat de voorbereiding van een nieuw beleid geen puur wetenschappelijke oefening is. Elementen als draagvlak, draagkracht van de sector, economische impact en de gevolgen op korte of lange termijn zijn hierbij cruciaal. Naast de wetenschap spelen allerlei factoren hierin een rol.

Ik wil ook even bij de evolutie van de veestapel stilstaan. De heer Vandaele heeft daarnet vermeld dat de varkens- en de pluimveestapel volgens de gegevens in de landbouwtellingen zijn gegroeid. Op basis van de cijfers die in de jaarlijkse aangiften van de landbouwers vermeld staan, verzorgt de Mestbank deze inventarisatie. Hieruit blijkt dat het aantal varkens en pluimvee is toegenomen. De groei van het aantal varkens en pluimvee kan niet zomaar aan het wegvallen van de link met de milieuvergunningen worden toegeschreven. De groei wordt verklaard door de uitbreidingsmogelijkheden die in het Mestdecreet van 22 december 2006 zijn gecreëerd.

Er zijn twee mogelijkheden die een landbouwer de gelegenheid tot uitbreiding bieden. Ten eerste, landbouwers kunnen uitbreiden door nutriëntenemissierechten van andere landbouwers over te nemen. Ten tweede, landbouwers kunnen uitbreiden door de bijkomende mestproductie ten gevolge van die uitbreiding te verwerken.

De toename van het aantal varkens tussen 2008 en 2009 is vrijwel volledig, voor 99 procent, toe te schrijven aan bedrijven die na bewezen mestverwerking uitbreiden. Voor pluimvee liggen beide mechanismen aan de basis van de toename. De toename van het aantal stuks pluimvee is voor ongeveer twee derde toe te schrijven aan bedrijven die na bewezen mestverwerking uitbreiden en voor ongeveer een derde toe te schrijven aan de overname van nutriëntenemissierechten van andere bedrijven die afbouwen of stoppen.

Dat de toename van het aantal varkens en pluimvee hoofdzakelijk plaatsvindt bij bedrijven die na bewezen mestverwerking uitbreiden, verklaart dat het mestaanbod voor landbouwgrond in 2009 op hetzelfde niveau als in 2008 is gebleven. De bijkomende mestproductie ten gevolge van de uitbreiding wordt immers door een verdere stijging van de mestverwerking opgevangen.

De groei van de veestapel kan dan ook niet zomaar als de verklarende factor voor de slechtere waterkwaliteit tijdens het winterjaar 2009-2010 worden beschouwd. Zoals daarnet al is verklaard, hebben de weersomstandigheden hier een rol in gespeeld.

De heer Vandaele heeft tevens het grote aantal uitgereikte milieuvergunningen als mogelijke oorzaak aangehaald. De door hem vermelde aantal varkens komt vrij goed overeen met de mits mestverwerking gevraagde uitbreidingen. Uit het voortgangsrapport van de Mestbank blijkt dat voor 2008 een uitbreiding met ongeveer 230.000 varkens en voor 2009 een uitbreiding met ongeveer 260.000 varkens is toegekend.

Ik wil er echter op wijzen dat de verlening van een vergunning niet onmiddellijk in de evolutie van de veestapel zichtbaar wordt. Dat is logisch. Bedrijven die ten gevolge van bewezen mestverwerking een uitbreiding verkrijgen, hebben immers drie jaar tijd om die uitbreiding effectief tot stand te brengen. Dit blijkt uit de vastgestelde toename met ongeveer 80.000 varkens tussen 2008 en 2009. De Mestbank volgt jaarlijks op in welke mate de uitbreiding wordt gerealiseerd en controleert of de bedrijven aan alle voorwaarden voldoen om hun uitbreiding te behouden.

Bovendien houden de cijfers van de afgeleverde milieuvergunningen wellicht enkel rekening met de bijkomende vergunningen en niet met de stopzetting van bedrijven. Hierdoor wordt het netto aantal bijkomende varkensplaatsen vaak overschat.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Ik dank de minister voor het uitgebreide antwoord, dat volgens mij iets nieuws aan de discussie heeft toegevoegd. Indien ik het goed heb begrepen, ziet de minister geen correlatie tussen de uitbreiding van de veestapel en de milieueffecten. Aangezien het om de mestverwerking gaat, zal dit op papier allicht kloppen. Laten we aannemen dat het ook in de werkelijkheid klopt.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■